

Nro. 29.

**A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből, Kedden Aprilis 9 ik napján, 1811-ik
esztendőben.

B é t s.

Ennnek a' Csász. Kir. népes rezidentziának, Leopold nevű külső városában két nagy szerentsétlenség történt a' múlt szombaton viradóra. Reggeli 3 és 4 óra közt a' Tábor hidjára vivő főútzában, a' sas tzimerű nagy Vendégfogadónak tágas állásában, a' mint mondjak, a' pipa miatt tűz támadván, azt egészlen meg emésztette. Mivel azon állás alatt sok Morva és Cseh Országi meg rakott nagy szekerek állottak, azok közt egy olajjal meg terhelt nagy szekér is, addig, míg azok bátorságos helyre nem vitetődtek, vizi puskákkal a' tüzet óltani nem lehetett. Maga Fels. Urunk is a' tüzhöz menvén annak mególtására hathatossan serkengette a' népet. Ebben a' nagy

szerentsétlenségben e' vólt a' leg nagyobb szerentse, hogy igen tsendes lévén az idő, a' tüzes zsendeleket tovább nem ragadhatta a' szél. Minthogy igen nagy állás vólt ez, és annak héjazatja alatt sok széna szalma és zab is vólt, a' vendégfogadosnak kára 60,000 forintnál töbre be-tsültetik.

A' második szerentsétlenség, a' Prater mulató erdőbe vivő *Jaegerzeil* nevű útzában a' jobb kéz felé való sorban, egy e' most múlt télen könnyü szerrel épitetett három emeletü háznál történt. — Az építő mester mind a' falakat, mind a' kéményeket gyengén epittetvén, ugyan azon napon, tudniillik, Aprilis 6 ik napján, az egyik kémény ledüllött, a' munkások közzül egy embert agyon ütött, hatot nagyon meg sebesített, a' kik a' könnyörülő barátok klastromába gyógyítás végett vitetvén, a' következett napon kettő közzülök is meghólt. Az építő mester Eő Csász. Kir. Felsége parantsolatjára fenytő házba küldetvén, ott várja bizonyossan leendő büntetését. — Melly káros légyen kőből vagy téglából téli időben házat építeni, tsak ezen szomorú példából is ki tettzik.

Frantzia Birodalom.

A' Frantzia Monitörnek 21-ik Mártziusi darabjában következőképen iratik le a' Római Király meg kereszteltetésének tzeremoniája. Tegnap este, kilentz órakor kereszteltetett meg a' Római Király a' Tuillérie Csász. palotának kápolnájában. A' Császár a' Csász. Printzektől, Princze néktől, a' leg főbb méltóságú emberektől, a' két T nuktól, ministerektől és Heroldoktól kísirtetvén a' kápolnába bément, és az az előre

készült mennyezet alatt léült. A' Római Királyt udvari fő mesternéje *Montesquieu* Grófné vitte bé oda a' karjain. Az udvari fő Káplán Kardinál *Maury*, a' Császárt a' kápolnába lett bemenetelekor a' szentelt vizzel meg hintette. Az oltár előtt egy fejer bársonból készült szőnyeg vólt terítve, 's arra egy aranyozott ezüsből való medentze tétetve. A' Würzburgi Herczeg, és az Olasz Országi Vice-Király vóltak a' két tanúbizonyságok. Az oltár jobb oldalánál a' Kardinálisok, a' bal óoldalánál a' Püspökök ültek. — A' *Jövel Sz. Lélek Ur Isten* éneknek el mondása után a' Császár a' két tanúkkal együtt az oltár eleibe menvén a' Római Királyt kezébe, és a' keresztelésre tartotta, mellynek végződése után *Te Deum laudamus* tartatott, a' melly alatt a' fent említett udvari fő mesterné a' kised Római Királyt, ismét karjaira vévén a' szolgálatban vólt két tisztektől, egy Csász. Adjutánstól, az érdem legio nagy Cancelláriusa Gróf *Lacepedetöl*, a' vassas korona rendjének nagy Cancellariusától *Marschalchi* Gróftól kisirtetvén, és ennek a' Rendnek nagy tzimerét a' kised Római Király nyakába függesztvén, rendelt szobájába bé vitték.

A' Frantzia Monitörnek 23-ik Mártziusi darabjában ezek vannak ki adva: Császárné Eő Felsége kivánt állapotban van. A' Római Király hasatskája ugyan egy kevéssé fájt, de az a' fájdalom tegnap már el múlt. — Tegnap dél után két órakor audientziára menvén Eő Csász. Kir. F.ge eleibe a' Státus Tanáts, annak előülője Gróf *Garnier*, a' többi kepében igy szóllott. Egész Frantzia Országot tiszta szivből származott örömmel töltötte bé a' Római Király születése, újabb

tsillagzat támadt fel felette. Az az isteni gondviselés, melly Csász. Felséged dolgait mind ekkorig szembetünöképen vezérlette, az Ország elsőszülötje által e' világnak meg akarja mutatni, hogy egy olly hérosi törzsök született Felségednek, melly épen olly állandó leszen, mint a' Felséged ditsősége, és mint a' Felséged ritka talentomainak munkai. Egykor ezeket a' szivreható szókat hallottuk a' Felséged Kir. székiből, *hogy a' Felséged népének szerentséje legfőbb gondja fog lenni.* Most már Felséged férj és atya, és belső megelégedése, a' maga népéhez való szeretettel most öszve foly. — A' Felséges Császárné, a' ki a' maga koronájának fényességét sok kellemetességgel és virtusokkal öregbiti, most már mint egy olly Herczegnek édes anyja, a' ki a' Frantziákon uralkodni fog jövendőben, Felségednek most már kedvesebb, és mikor Felséged atyai tekintetét a' Római Királyra függeszti, mindenkor azt fogja gondolni, hogy ő rajta fog annak a' népnek jövendőbéli sorsa függeni, melly Felségednek igen betses.

Erre a' Császár következő módon felelt: Tanátsosak! Mind az, a' mit a' Frantziák erantam kimutatnak, egyenessen a' szivembe hat. Az én fiamnak fő rendeltetésé bé fog tellyesedni, és mindent végbe vihet a' Frantziáknak hozzája való szeretetek által.“ — Azonnal a' Státus Tanáts és az egész diplomaticum Corpus audientziára botsátattak, 's annak végződése után a' Római Király lakó szobájába vezettettek bé. Eő Kir. Felsége abban a' böltsöben fekütt, mellyet az Eő Felsége számára Páris városa készített, és a' melly magasabbatskánu állott, melly felett

egy menyezet függött. A' bñltsö mellett *Montesquieu* Grófné (olvasd *Monteskiö*) a' Frantzia Csász. Gyermeknek fő igazgatójok ült, a' két végénn pedig az all-igazgátok jobbra és balra. A' Tanáts Elölöje, és a' több Elölök a' Fels. Királyhoz szöllottak, *Montesquieu* Grófné felelt beszédjekre.

A' Frantzia Monitör arról is emlékezik, hogy több mázsa veres répából készített tzukor mutatódott bé a' Fr. Császárnak, mellyet az Indiai nádmeztől tellyességgel meg nem lehet különböztetni. Egy a' végre ki neveztetett Commissió olly jelentést tett, hogy 70,000 veres répa termesztésére való hóldföld 30 milliom font tzukkort ad esztendönként, következésképen annyit, a' mennyire Frantzia Országának szüksége van, és hogy az a' 40 milliom frankból álló summa, melly az idegen tzukkorért esztendönként ki vitetik, az Országba meg maradhatna.

Továbbá Fr. Senator *Chaptal*, kinek szöllő mivelésről irt tudós munkája Magyar Hazánkban is esméretes, igen szép festőfüből tsinált indigót mutatott bé a' kereskedésre ügyelő Tanátsnak, melly a' legszebb napkeleti 's napnyugoti Indiai indigonál semmivel sem alább való. Amérikának feltalálása előtt sok illy festő füvet termesztetek Frantzia és Olasz Országokban, és sok pénzt is vitt oda bé; de mivel még azon időben, a' festőfüből szép kék festéket készíteni nem tudtak, az Indiai Indigora szorúltak. Most már, minékutánna a' Chemiai tudományt nagyra vitték vólna, épen olly szép kék festéket tudnak a' festőfüből tsinálni, mint a' Guatimálai leg jobb Indigóból. — Mivel az Indigo készítésének módjat, én a' múlt 1810 ik esztendőben már

megmagyaráztam, oda utasítom a' Magy. Kurir tisztelt olvasóit. Tehát bizvást el lehet mondani, (igy okoskodik továbbá a' Frantzia Monitör), hogy az Indiai nád mézet és indigót, mellyekből minden esztendőben 200 milliom franknál többet bévettek az Anglusok, két esztendő elforgása alatt, a' veres répából főzött tzuokkal, és festő füből tsinált indigóval fel lehet tserélni. Frantzia, Olasz és Nápoly Országokban elegendő gyapot terem, és a' Római 's Nápolyi gyapot a' Georgiai gyapotnál nem alábbvaló s. a. t.

A' vólt Berry herczegségben, melly most Indiai Osztálynak neveztetik, a' Paillei erdőségben, a' múlt Februárius 19-ik napján hét farkas 23 sertést meg támadván, sokaig verekedtek egymással, végtére a' sertések a' disznó pasztornétól vezéreltetvén a' farkasokon diadalmaskodtak, harapván, fogaiikkal vagdalván azokat az erdőbe vissza üzték. A' farkasok egy nagy sertést elfogván, 's azt az erdőbe hurtzolni akárván, a' disznó pásztorné egy jó dorongal utánnok futott, követték a' sertései is, és az el rablott sertést körmök közzül ki szabadították; 3 vagy 4 sertés nagyon meg sebesitetett, de a' farkasokat is nagyon meg szabdalták a' vitéz sertések. A' tsata piatz, mellyen a' verekedes esett, és a' sertések hatalmába maradt, sok vérrel vólt bēfedve.

Nagy Britannia.

Londonból Mártzius 15-ik napján. A' mint már ennekelőtte is megjegyzettük, egy Commissiót nevezett ki az Alsó Parlamentum, a' N. Britanniai kereskedés jelenvaló szomorú állapotjának meg vizsgálására, melly Commissio három kérdést tett fel annak fundamentomául, úgymint:

1) Mennyire terjedjenek ki azok a' nehézségek, a' mellyekkel a' jelenvaló időben az Angliai kereskedés küszködik? 2) Mik legyenek azoknak valóságos okai? — 3) Miként lehessen a' kereskedésen segíteni? — Ez a' Commissió úgy találta, hogy most igen rossz állapotban legyen az Angliai kereskedés, és hogy ennek kiváltképen való okát a' rendkívül való speculatióban, és a' Braziliába 's Spanyol Amerikába való kereskedésben kell helyheztenni, mivel egy két esztendő alatt mind ide, mind amoda sok fabrikatumokat, kiváltképen pamokból készületeket vittek a' kereskedők, 's annál fogva azok megsaporodván, a' kereskedésnek meg kellett tsökkenni, ebből a' megtsökkenésből folytak a' sok bankrotirozások, mellyek szükségesképen közönséges bizodalmatlanságot szültek.

„Az 1808 ik esztendőben, 10 milliom font sterlinget érő gyapotból való manufacturák vitettek ki az Országból; 1809 ik esztendőben 12 milliom f. st. érők; 1810-ikben 18 milliomot érők, következésképen, több portékák vitettek ki, mint a' mennyire szükség lett volna. — Hasonló módon sokkal több colonialis portékák vitettek a' két Indiából Angliába, mint a' mennyit a' száraz Európában eladni lehetett volna. Még is mindazáltal mindent el követtek a' vakmerő spekulánsok, hogy colonialis portékáikat a' száraz Európába titkon behordhassák, végre mi lett a' következése? az, hogy nagy summát el vesztek, 's most már magokon segíteni nem tudnak. — A' fent említett Commissió tehát azt javasolta, hogy azokat a' kereskedő házakat, mellyek leg több kárt vallottak, egynéhány milliom font sterlingel segittse fel a' Parlamentum, mellyeket azok, ángariánként fizessenek vissza a' kintstárnak — A' financiára ügyelő Minister Lord *Perceval* hat milliom font sterlinget (az az, 66 milliom forintot) elegendőnek ítült e' végre.

Előszöri Jelentés.

Esvén értésünkre nemelly Jó Urainknak azon jelentések, hogy ha az egész titulussát lát-

ták volna Híradásunknak, a' mingyárt nevezendő munkának, örömöstebb kívánták volna azt megvizsgálni, és meg is szerzeni: téhát jelentyük, hogy az ímé ez:

„*A' Szent Gyülekezettel templomban mondandó három héti Könyörgések, elő és bérekesztő rövid fohászokodásokkal együtt, mellyek az Isten dicsőítése mellett, egyszersmind az embert némelly vallásbéli főbb igasságokra, a' szép virtusokra, Isten, maga felebarátja eránt tartozó kötelességeire is taníttják. Ezekhez járulnak betegekért, szárazság idején való, három könyörgések, és még az Ur Asztalánál való Agenda, mellyeket szerzett Karacs János N. Révi Predikátor.*“ Budán, Landerer Anna betüivel. — Találatnak Debreczenben Bartha József Könyváros Úrnál, Pesten Eggenberger, Kiss István Könyváros, és Rézmettző Karats Ferentz Uraknál. Az árrok egyenként 1 forint.

Harmadszori Híradás.

Tekint. Pest Vármegyében fekvő privilegiált Ketskemét városának serháza, az ahoz tartozó eszközökkel, egy száraz malommal, és 50 hóld szántó földel együtt, e' folyó 1811-ik esztendőben, a' jövő Majus 8-ik napján tartandó Gordiani Vásár alkalmatosságával, kótyavetye által, a' többet ígírónek, következő feltételek alatt árendába ki fog adattatni:

1-ször. Az árendás esztendők, e' folyó 1811-ik esztendei November első napján vévén kezdeteket, hat esztendőkre terjesztetnek ki.

2-ször. Valamint a' serház mindenhozzá tartozó eszközökkel kikészítve jó állapotban adatik által: úgy az árendás esztendők végezetével hasonló jó állapotban fog vissza kívántatni. — A' kiknek tehát ezen serháznak ki árendálásához kedvek leszen, az említett napon és helyen jelenyenek meg. — *Költ Bécsben Aprilisnek 9-ik napján, 1811-ik esztendőben.*

D. D. S.